

РОЗДІЛ 4 СУЧАСНИЙ МЕДІАПРОСТІР: ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

НОВИНИ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ЯК ДЖЕРЕЛО ОФІЦІОЗУ В ЛОКАЛЬНИХ ЗМІ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКОВА)

*Євген Блінов,
старший викладач кафедри
періодичної преси та медіа редагування,
Одеський національний університет імені І. І Мечникова,
аспірант Запорізького національного університету
E-mail: blinov.od@gmail.com*

Офіціоз є поширеним явищем в українському медіаполі. Як зазначає аналітикиня громадської організації «Інститут демократії імені Пилипа Орлика» Наталя Стеблина, офіціоз (або офіційно-протокольні матеріали) – журналістський матеріал, який створений на основі офіційної інформації, наданої органом влади, та в цілому відтворює позицію цього органу влади [9]. Зазвичай медійники створюють офіціоз, спираючись на пресрелізи відповідних органів або на інформацію, розміщену на вебпорталах відповідних суб'єктів влади чи бюджетних організацій. Структура офіціозу:

- посилання на пресслужбу / речника, речницю / офіційну особу, що представляє орган влади чи бюджетну організацію;
- відсутність балансу думок;
- відсутність широкого контексту.

Матеріал не містить узагальнень, міркувань, експертних думок. Таким чином, публікуючи відповідний матеріал, журналіст відстоює інтереси влади, а не громади, зазначає Н. Стеблина.

Офіціоз притаманний для масмедіа різного рівня – як центральних, так і регіональних ЗМІ. За даними моніторингового звіту Інституту демократії імені Пилипа Орлика за серпень 2024 року, найбільшою проблемою локальних медіа був офіціоз – необроблені матеріали від місцевої влади, правоохоронних органів тощо: «Пояснити такі результати можна літнім затишшям, зменшенням рекламного ринку, особливо для релокованих медіа, а також і тим, що деякі видання більш відповідально ставилися до розмежування рекламного та редакційного контенту» [6].

Проте офіціоз не є «сезонним» явищем в українському медіасередовищі. Щоб довести це, ми провели аналіз запозичення публікацій, які з'явилися в розділі «Новини» офіційного сайту Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету за 1 – 14 листопада 2024 року. Огляд не включатиме інші інтернет-ресурси міської влади.

В перший день місяця на зазначеному вебпорталі вийшло 12 новин. Тематика: діяльність органів державної влади, комунальних підприємств, війна (з наслідками). Зазначені новини стали джерелом офіціозу для 30 публікацій. Найбільше репостів набрала новина про зміну маршруту трамваю № 7 2 листопада. Зокрема, відповідну публікацію здійснило «Суспільне Харків» [7]. День 2 листопада припав на суботу, і в цей день офіційний сайт міста випустив лише одну новину, присвячену візиту делегації представників Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) та Конгресу Сполучених Штатів Америки [1]. Офіціоз щодо цієї події не був поширений у медіа. У неділю, 3 листопада, вийшло 2 публікації – привітання від міського голови з Днем працівників соціальної сфери та святкування того ж заходу в Салтівському районі. Вони стали джерелом 2 новин-офіціозів.

Наступного дня, у понеділок, 4 листопада, в розділі «Новини» з'явилися 7 новин. Публікації інформували читачів про ліквідацію наслідків ворожих обстрілів, роботу місцевого водоканалу, зміни у русі міського транспорту та про привітання міського голови на адресу залізничників та стали джерелом 31 офіціозу. Найбільше медіа передрукували новину про згоду ЮНЕСКО взяти участь у відновленні будівлі Держпрому, зруйнованої російськими військами. Таких публікацій було 12, одну з них зробив портал Mediaport [14].

Вісім новин на сайті з'явилося 5 листопада, які розповідали про діяльність ЮНЕСКО в Харкові, допомогу бізнесу, що постраждав від війни, кількість зареєстрованих ФОПів, контакти очільника громади із благодійною організацією, допомогу Франції у спорудженні захисних укриттів, влучення дрону в житлову будівлю. Разом вони стали джерелом для 34 офіціозів, причому лідером за кількістю стала інформація про плани французів створити в Харкові «енергетичний острів». Про це писав, наприклад, ресурс «Гвара Медіа» [3]. Наступного дня на вебпорталі Харківської міської влади з'явилася лише одна новина – про нагородження І. Тереховим призерів спартакіади комунальних закладів, яка стала джерелом 4 публікацій-офіціозів. Наприклад, на сайті «Харків – мій дім» [5]. 7 листопада в рубриці новин вийшло 5 публікацій (про пошкоджені будинки, привітання з ювілеєм театру музкомедії, зустріч з послом Швейцарії та ін.), що спричинили лише 10 офіціозів в українській пресі. По 4 публікації у медіа присвячено народженим в Харкові немовлятам [10] та руйнації будинків внаслідок обстрілів [12].

П'ять новин з'явилося на сайті міста й у п'ятницю, 8 листопада. Тематика: усунення наслідків обстрілів, створення Ради безбар'єрності, відновлення водопостачання, інформація про рух електротранспорту. Загалом в ЗМІ з'явилися 19 відповідних офіціозів, найбільше – 8 – були присвячені зміні у русі міських трамваїв та тролейбусів, про що повідомляв і сайт 057.ua [2]. Щодо 9 листопада, то розділ новин сайту міста містив 3 публікації: про міський транспорт та співчуття родині загиблого поліцейського. На підставі цієї інформації журналісти створили 24 публікації, з них 11 про тимчасову заборону руху транспорту [8]. Лише одна новина про вивезення сміття опублікована на сайті міськради 11 листопада. Публікація стала джерелом двох офіціозів. З шести новин 12 листопада три присвячені роботі міського

транспорту, одна – захворюваності на грип, одна – роботі комунальників напередодні зими. Також повідомлялося про підтримку міською владою Плану перемоги Президента України. Новини стали джерелом 28 офіційно-протокольних матеріалів у ЗМІ. Інформація про зміну руху маршруту тролейбусів стала джерелом найбільшої кількості офіціозів за цей день – 11. Зокрема, про це писало видання Status Quo [11].

Новини за 13 листопада містили інформацію про презентацію Харкова на виставці в Лондоні, виступ І. Терехова на Європейському саміті шкільного харчування та оновлення обладнання фахівцями водоканалу. У медіа з'явилося 10 офіціозів. Саме участь міського голови у форумі найбільше зацікавила медіа, які зробили 7 публікацій офіційно-протокольного характеру [13]. 9 новин опубліковано на вебпорталі міської ради 14 листопада. Теми були такими: робота комунальних служб та міського транспорту, вартість харчування у школах, статистика народжуваності, відновлення зруйнованих будинків, перемовини міського голови із Європейським Інвестиційним Банком. Новини стали джерелом для 45 офіційно-протокольних публікацій. Найбільше офіціозів (10) було опубліковано з новини про види зброї, якими, за інформацією очільника громади, ворог б'є по городу. Таку публікацію, серед інших, зробив ресурс «Главком» [4].

Отже, за досліджуваний період на офіційному сайті Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету було опубліковано 63 новини, які стали джерелом 239 офіційно-протокольних публікацій в українських медіа. Переважна більшість припала на локальні видання. Найбільше ЗМІ зацікавили новини про нові види озброєння, якими російська армія б'є по Харкову (14 листопада, 10 офіціозів), зміну руху тролейбусів (12 листопада, 11 офіціозів) та плани ЮНЕСКО щодо відбудови будівлі Держпрому (4 листопада, 12 офіціозів). Таким чином, можна зробити висновок, що офіційні новини, які публікуються місцевою владою Харкова, є стійким джерелом для створення контенту місцевими ЗМІ.

Список використаних джерел:

1. Агентство ООН у справах біженців продовжить підтримувати Харків. *Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету*. 2 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/xbpoen> (дата звернення: 18.11.2024).
2. В Харкові тимчасово змінять трамвайний і тролейбусний рух. *057.ua*. 8 листопада 2024 р. URL: <https://www.057.ua/news/3855983/v-harkovi-timcasovo-zminat-tramvajnij-i-trolejbusnij-ruh> (дата звернення: 18.11.2024).
3. Веклич А. Франція допоможе створити у Харкові енергетичний острів. *Гвара Медіа*. 5 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/zsmpru> (дата звернення: 18.11.2024).
4. Вонс Р. Ворог атакує Харків новим озброєнням: Терехов розповів деталі. *Главком*. 14 листопада 2024 р. URL: <https://glavcom.ua/country/incidents/voroh-atakuje-kharkiv-novim-ozbrojennjam-terekhov-rozpoviv-detali-1031373.html> (дата звернення: 18.11.2024).

5. Ігор Терехов нагородив переможців спартакиади. *Харків – мій дім*. 7 листопада 2024 р. URL: <https://myhome.kh.ua/news/23325-igor-terehov-nagradil-pobeditelei-spartakiady.html> (дата звернення: 18.11.2024).
6. Менше джинси – краща якість? Як українські регіональні ЗМІ дотримувалися стандартів у серпні 2024. *Інститут демократії імені Пилипа Орлика*. 21 серпня 2024 р. URL: <http://surl.li/qujeue> (дата звернення: 18.11.2024).
7. Меньшикова Є. Трамвай №7 у Харкові тимчасово змінить маршрут 2 листопада: як ходитиме. *Суспільне Харків*. 2 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/fflyzn> (дата звернення: 18.11.2024).
8. Нагорна О. У Харкові на вулиці Лосівській на три дні заборонять рух транспорту. *Об'єктив*. 10 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/mwwekk> (дата звернення: 18.11.2024).
9. Офіціоз та «паркет» у медіа. Медіапутівник від ІДПО. Частина 4. URL: https://www.youtube.com/watch?v=A4gH_TvhFbg (дата звернення: 18.11.2024).
10. Скільки дітей народилось у Харкові за минулий тиждень. *Редпост*. 7 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/lmpoei> (дата звернення: 18.11.2024).
11. У Харкові кілька тролейбусів змінюють маршрути (список). *Status Quo*. 12 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/jrmlzu> (дата звернення: 18.11.2024).
12. У Харкові через обстріли пошкоджено понад вісім тисяч житлових будинків *My Kharkov.info*. 7 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/njbrsg> (дата звернення: 18.11.2024).
13. Харків на передовій шкільного харчування: Ігор Терехов виступив на Європейському саміті у Києві. *Редпост*. 13 листопада 2024 р. URL: <http://surl.li/qnsnns> (дата звернення: 18.11.2024).
14. ЮНЕСКО готове допомогти у відновленні Держпрому. *Mediaport*. 5 листопада 2024 р. URL: <https://mediaport.ua/yunesko-hotove-dopomohty-u-vidnovlenni-derzhpromu/> (дата звернення: 18.11.2024).

ТЕЛЕМАРАФОН «ЄДИНІ НОВИНИ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ВЛАДИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ МЕДІАПРОСТОРУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

*Галів Олег,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 061 Журналістика
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
E-mail: Oleg8703@gmail.com*

Вступ. У час широкомасштабної збройної агресії РФ проти України український медійний простір зазнав значних трансформацій. Це зумовлено